

A kibocsátási leltár és minden ami mögötte van

Országos Meteorológiai Szolgálat
Üvegházgáz-nyilvántartási Osztály

Meteorológiai Tudományos Bizottság ülése, 2015. március 16.

Alapítva: 1870

Az OMSZ ÜHG-n készülő kibocsátási leltárak

- Üvegházhatású gázok kibocsátási leltára
- Légszennyező anyagok kibocsátási leltára

United Nations
Framework Convention on
Climate Change

...és a hozzá tartozó ún. leltárjelentések

A leltárak évente frissülnek.

Nyilvánosak, az internetről letölthetők:

http://unfccc.int/national_reports/annex_i_ghg_inventories/national_inventories_submissions/items/8108.php

http://ceip.at/ms/ceip_home1/ceip_home/status_reporting/2014_submissions/

Mit tartalmaznak?

Légszennyezők kibocsátási leltára

Légszennyezők:

1. Főszennyezők: SO_x , NO_x , NH_3 , NMVOC, CO: 1980– (1990-)
2. Porok: PM2.5, PM10, TSP, (BC): 2000–
3. Nehézfémek: Pb, Cd, Hg / (As, Cr, Cu, Ni, Se, Zn): 1990–
4. POP-ok: 1990–
5. Tevékenységi adatok: 1990-

Üvegházhatású gázok leltára (1985-)

Gázok:

1. CO_2 ,
2. CH_4 ,
3. N_2O ,
4. F-gázok (HFC, PFC, SF_6 , NF_3)
5. Indirekt gázok (NO_x , CO, NMVOC), valamint SO_2 .

Mindkét leltár évente készül a bázis évtől az adott naptári év-2. évig.

Szektorok

1. Energia

energiatermelés (tüzelőanyagok/hulladék), tüzelőanyag- átalakítások, közlekedés, tüzelőanyagok bányászata/ előállítása/kezelése/szállítása során történő szivárgások

2. Ipari folyamatok és termékhasználat

ásványi termékek, vegyipar, fémek előállítása, papíripar, élelmiszer és ital gyártása, PFC-k, HFC-k, SF₆ és NF₃ gyártása, felhasználása, anyagmérlege

3. Mezőgazdaság

Haszonállatok emésztéséből, trágyakezelésből, rizstermesztésből és a mezőgazdasági talajok művelése, tarlóégetés.

4. *Földhasználat, földhasználat-változás és erdőszet (LULUCF)*

Itt számolhatók el a szén-dioxid megkötés folyamatai (ez a szektor csak az üvegházgáz leltárban van) A 278/2014 (XI. 14.) Korm. rendelet alapján 2015. január 1.-től a NÉBIH készíti.

5. Hulladék

szilárd hulladék lerakása, szennyvízkezelés, hulladékégetés (nem energia célú)

Miért készülnek emissziós leltárak?

Tudományos felismerések:

légszennyezés - klímaváltozás

Összefüggésben vannak az ember tevékenysége során kibocsátott légszennyezők, illetve üvegházhatású gázok mennyiségével.

Az antropogén eredetű emissziók ismerete elengedhetetlen a probléma kezeléséhez (mitigáció).

Emissziós leltárak: kapocs a tudomány és a politikai intézkedések között. Információt szolgáltatnak a döntéshozók számára nemzeti és nemzetközi szinten:

- az emberi tevékenység hogyan járul hozzá a kibocsátásokhoz (monitoring);
- hol van szükség mielőbbi beavatkozásokra (prioritások);
- a meghozott mitigációs intézkedések meghozták-e a tényleges hatást (verifikáció);
- hogyan teljesítette az ország a nemzetközi vállalásait.

Nemzetközi kötelezettségvállalások

Légszennyezők:

- A nagy távolságra jutó, országhatárokon átterjedő levegőszennyezésről szóló 1979. évi Genfi Egyezmény (CLRTAP) ;
- Göteborgi Jegyzőkönyv (1999): 2010-re és 2020-ra konkrét kibocsátási küszöbértékek;
- Az egyes légköri szennyezők nemzeti kibocsátási határértékeiről szóló EU irányelv (NEC Directive 2001/81/EC): 2010-re konkrét kibocsátási küszöbértékek. (2020-as és 2030-as küszöbértékek tárgyalás alatt.)

Üvegházhatású gázok:

- ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény (1992): A 2000. évi ÜHG kibocsátás az 1990-es szintet nem lépi túl.
- Kiotói Jegyzőkönyv (1997): A 2008-2012 öt év átlagában a kibocsátás átlagosan 5,2%-kal százalékkal az ún. bázisévi szint alá csökken. Magyarország 6%-ot, az EU(15) 8%-ot vállalt. Következő vállalási időszakban (2013-20) az EU közösen vállalt 20% csökkentést. (Ennek érdekében az EU további belső szabályozást működtet.)

Hogyan készül a leltár?

A leltár készítés formai követelményeit tartalmazó ún.

technikai útmutatók:

- mit kell jelenteni;
- milyen szennyezőket;
- mikor és milyen gyakran;
- milyen formátumban.

Módszertani útmutatók:

- Hogyan tudunk megfelelni a minőségi követelményeknek:
  - átláthatóság,
  - teljesség,
  - **következetesség**,
  - összehasonlíthatóság,
  - pontosság.
- Különböző bonyolultságú emisszió számítási módszerek, és emissziós faktorok, amelyek a kapcsolódó tudományos eredmények szintézise révén jöttek létre.

IPCC Guidelines

Hogyan számoljuk az emissziót?

Lehetetlen minden tevékenységből származó emissziót mérni,
egyszerűsített, lineáris „modell” az emisszió számítására:

$$\text{Emisszió} = \text{AD} \cdot \text{EF}$$

AD (activity data): az emberi tevékenység mértékét számszerűsítő mennyiség;

EF (emission factor): az adott tevékenységre eső egységnyi kibocsátás.

A leltári időszakra meghatározzuk AD és EF idősorát. (EF implicit függ az időtől vagy állandó.)

Fejlettebb modell: a technológiai fejlődés, emisszió csökkentés (abatement) figyelembevételével. A T leltári évben:

$$\text{Emisszió (T)} = \sum_{\text{technológia}} \text{AD(T)} \cdot P_{\text{technológia}}(\text{T}) \cdot \text{EF}_{\text{technológia}}$$

P (penetration): a különböző technológiák elterjedtségének aránya.

A lehetséges technológiákra meghatározzuk az EF-t, és évente adatot gyűjtünk azok összetételére, P-re, illetve az AD-re.

(EF explicite függ az időtől.)

Ez különösen előrejelzés készítésekor fontos.

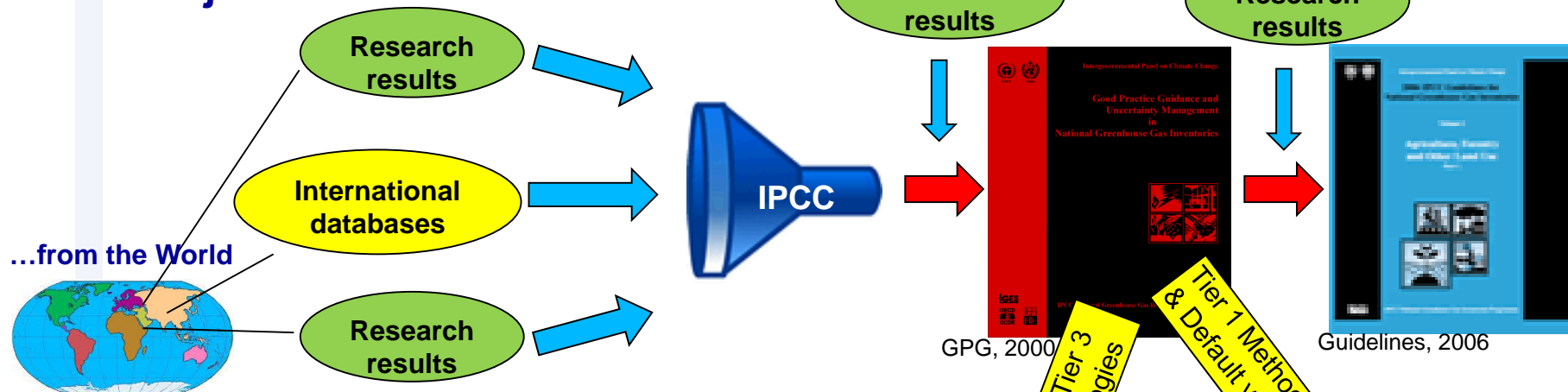
A módszertanok hierarchiája

- Tier 1 egyszerű, lineáris összefüggés a tevékenységi adat és az emissziós faktor között. A tevékenységi adat könnyen elérhető statisztikai információ. Technológia „független”, átlagos körülményeket feltételez.
- Tier 2 hasonló a Tier 1-hez, többnyire ugyanazt a tevékenységi adatot használja, de ország specifikus emissziós faktorokat kell kifejleszteni, ország-specifikus információk felhasználásával. Sok esetben a tevékenységet további alkategóriákra bontjuk, részletesebb adatok és számítások.
- Tier 3 a legfejlettebb módszertan; létesítmény adatokat, vagy modelleket használ. Pl. PRTR, ETS adatok, vagy pl. COPERT modell a közlekedésnél, vagy talaj modellek a LULUCF-ben (pl. Yasso07).
- A leltár megbízhatóságát és minőségét a mögötte lévő tudományos eredmények garantálják: az útmutatók folyamatos fejlesztésével.

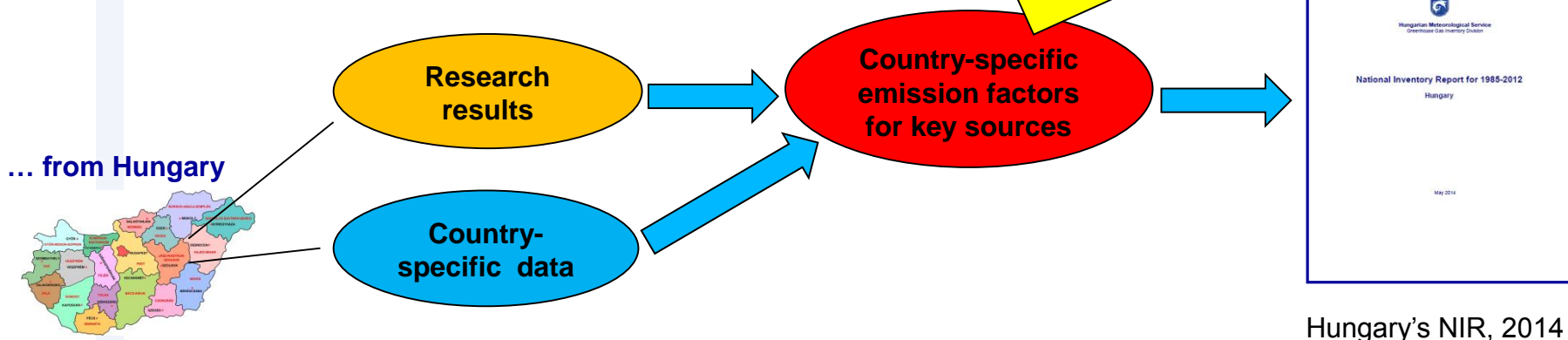

A tudományos eredmények beépülése az emissziós leltárakba

1. A nemzetközi módszertanok fejlesztése során

2. A nemzetközi módszertanok megvalósítása során

Hungary's NIR, 2014

Újraszámolások a leltárakban

Mindkét leltár lehetővé teszi az újraszámolást. Az újraszámolások garantálják a leltár minőségének folyamatos fejlődését.

Az újraszámolások okai :

- változás a hozzáférhető adatokban;
- az adott kategória kulcskategóriává vált;
- új módszertani útmutatók bevezetése;
- nem megfelelő módszertan alkalmazása;
- a korábban alkalmazott módszer nem tükrözi kellően az emisszió; csökkentési technológiát, vagy a technológia váltást;
- a leltárkészítés kapacitása növekedett;
- hibák javítása;
- korábban nem jelentett kategóriát kell jelenteni (teljesség javítása)
- az éves ellenőrzés eredményeképpen.

Mennyire lehetünk biztosak abban amit jelentünk?

Hol van szükség fejlesztésre a leltárban?

A leltár bizonytalansága

A bizonytalanság okai:

1. A statisztikák hibái;
2. Adathiány ← Teljességre törekvés – minden adat nem áll rendelkezésre – szakértői becslések, proxy adatok;
3. A felhasznált adat minősége ← A határidők szorítása – a leltárt minden évben el kell készíteni, nem várhatunk „tökéletes” adatra;
4. A módszer (az emissziós faktorok bizonytalansága) – „a modell hibája”: egyszerűsített (lineáris) feltételezés a tevékenységi adat és az emissziós faktorok között, nem megfelelő emissziós faktor választása, mert pl. nincs adat a különböző technológiák elterjedtségére (penetration).
5. Stb.

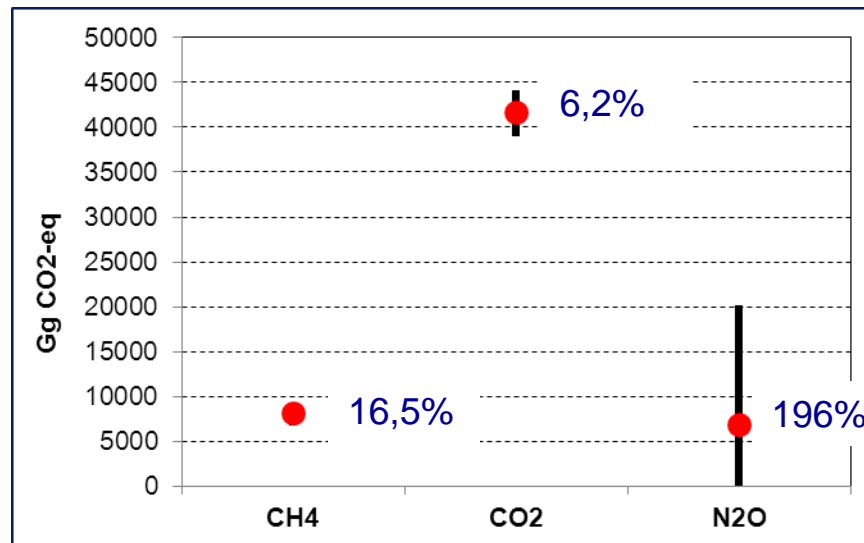
A leltár bizonytalanságának vizsgálata

Módszerei:

Hibaterjedés (korlátos alkalmazhatóság: független változók, a hiba „kicsi”, a tevékenységi adat/ emissziós faktor várható értékének valószínűségi sűrűségfüggvénye normális eloszlású.) – a mezőgazdaság és a LULUCF szektorokra csak korrekciókkal alkalmazható.

Monte Carlo szimuláció a LULUCF szektor erdő kategóriájára, és a mezőgazdaság szektorra alkalmazzuk.

A leltár bizonytalansága (inc. LULUCF), 2012-ben: 23,8%

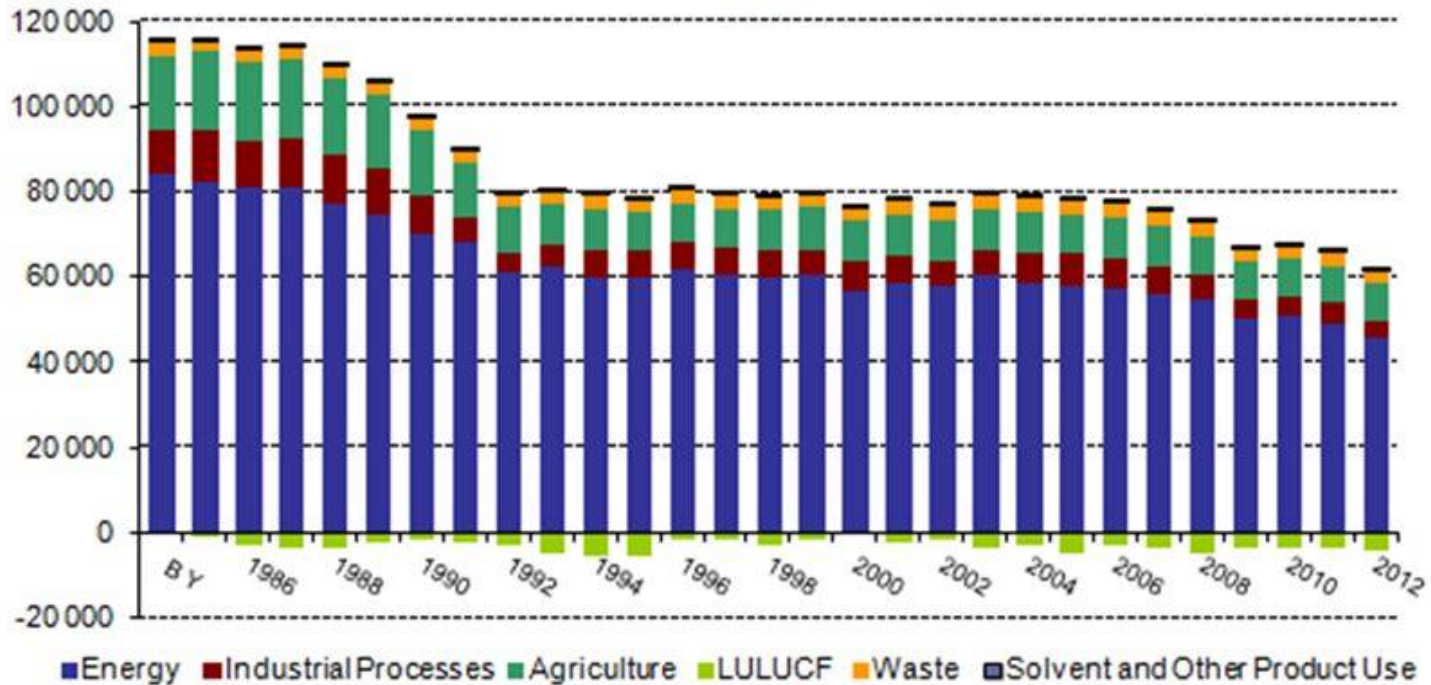
Eredményeink

- Javult a leltárak teljessége, a szektorok lefedettsége.
2015-ben leadott leltárak között a magyar légszennyezős leltár a 4. legteljesebb;
- Konzisztens idősorok a légszennyezős leltárban is;
- Olyan rendszert alakítottunk ki, amely lehetővé teszi a leltárak folyamatos minőség fejlesztését garantáló újraszámolásokat;
- A korábbi Tier 1-es módszereket Tier 2-es és Tier 3-as módszertanokra cseréltük le; (Talán már túl vagyunk az út felén...)
- A két leltár párhuzamos összeállítása, amely szinergiát biztosít a két leltár között.
- A lehetőségeink szerint háttér kutatási projekteket indítottunk, illetve közreműködünk azok kidolgozásában, szakmai előkészítésében;
Az idén induló projektek: KSH-OMSZ EUROSTAT grant, FM sertés-program keretében zajló kutatások
- Folyamatos konzultáció az adatgazdákkal (KSH, Energia Hivatal), a felhasználható adatok mennyiségének és minőségének javítása érdekében.

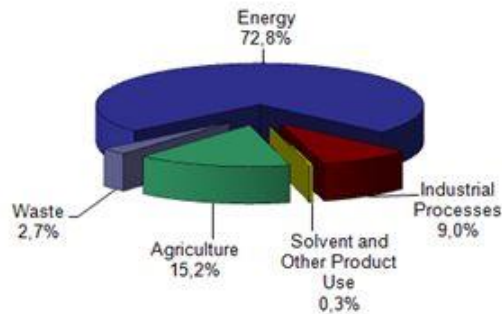

Üvegházhatású gázok trendje BÉ-2012

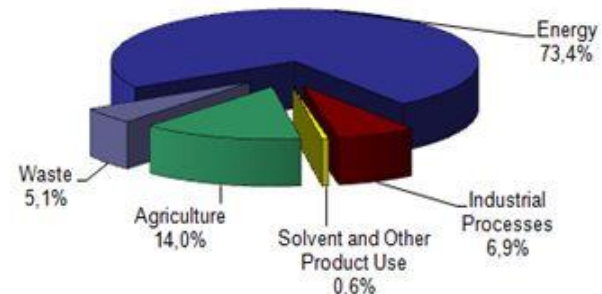
Emission trends (Gg CO₂-eq)

Emissions by sectors in fixed BY
excluding LULUCF, Gg CO₂-eq

Emissions by sectors in 2012
excluding LULUCF, Gg CO₂-eq

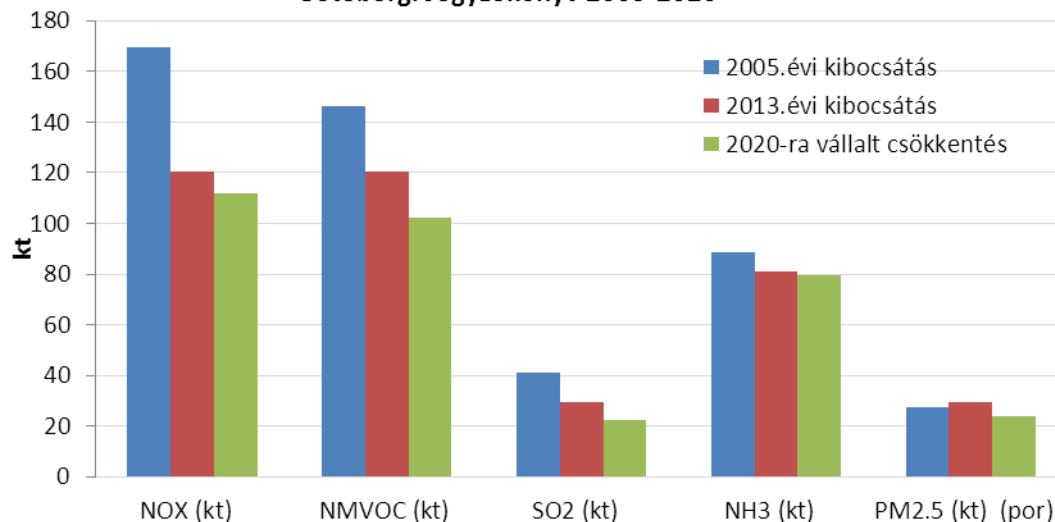

A Göteborgi Jegyzőkönyv 2020-as vállalásainak teljesítése

Pollutant	Hungarian emission inventory submission 2015		Gothenburg Protocol commitment	<i>present status of compliance</i>	
	Emission of year 2005	Emissions of year 2013	% reduction compared to 2005 level	% change compared to 2005 level in 2013	% distance from 2020 commitment in 2013
NOx(kt)	169	121	-34%	-29%	-5%
NMVOC (kt)	146	120	-30%	-18%	-12%
SO2 (kt)	41	29	-46%	-29%	-17%
NH3 (kt)	89	81	-10%	-8%	-2%
PM2.5 (kt)	27	30	-13%	8%	-21%

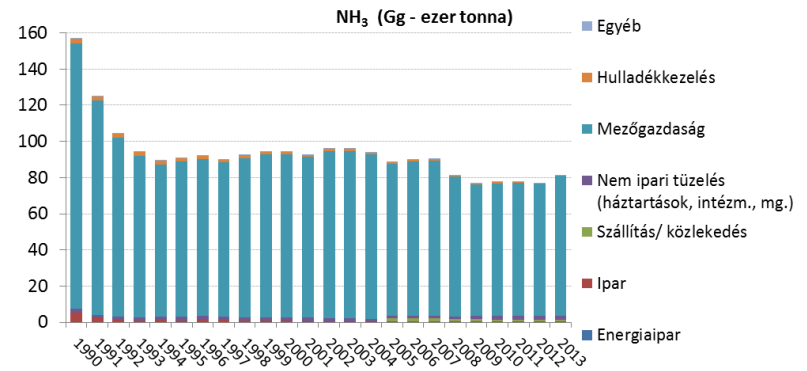
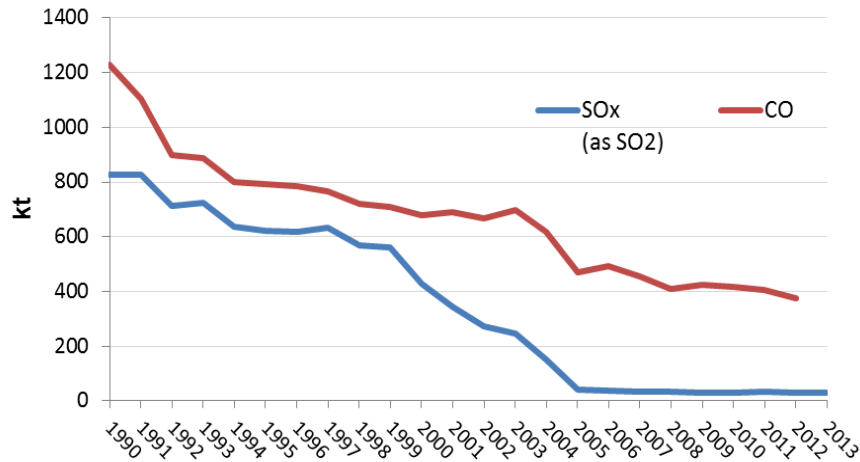
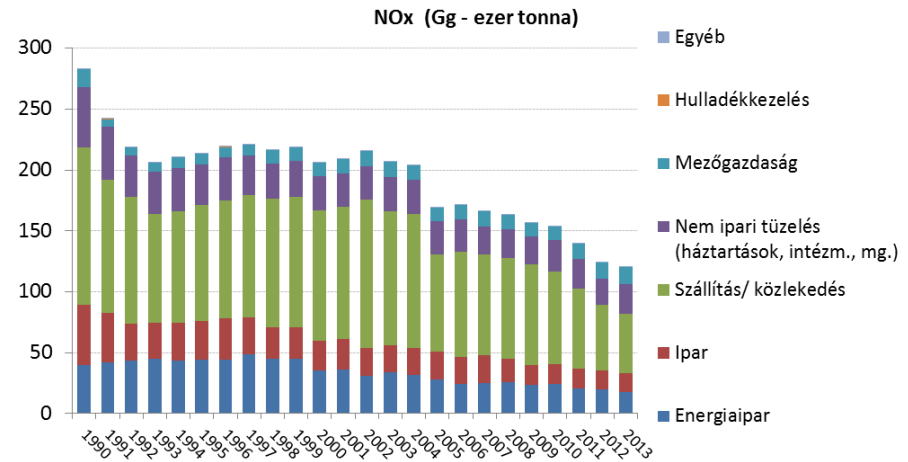
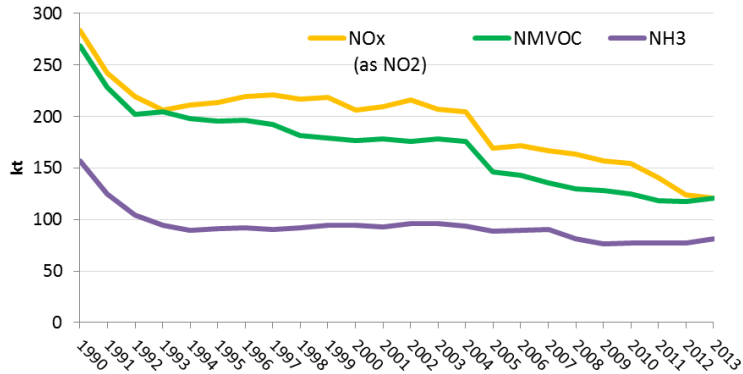
Göteborgi Jegyzőkönyv 2005-2020

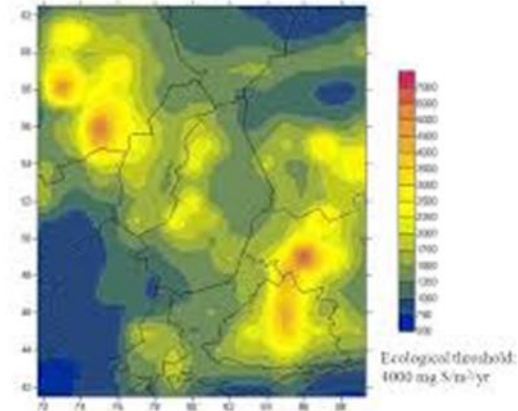

A főbb szennyezők trendjei

Az emissziós leltárak eredményeit a kutatók (modellezők) is fölhasználják vizsgálataikhoz, az emissziós modellek alkalmazásakor. Lásd EMEP modell.

Total Deposition of Sulfur, mg S/m²/yr - EMEP model

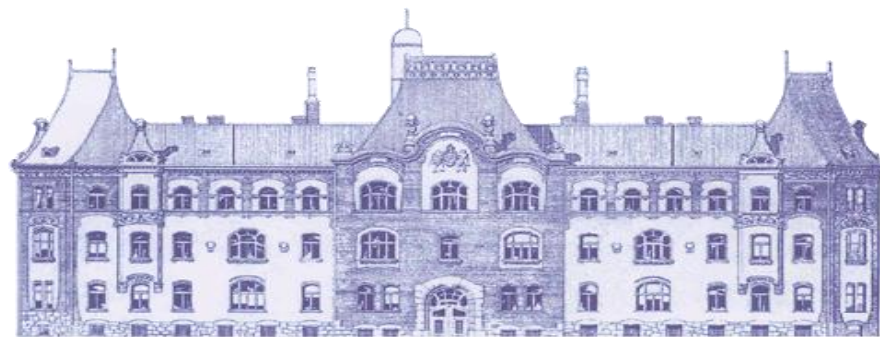

Bozó et. al.

A légszennyezők leltára alapján várhatóan, rövidesen téradatok (grid) adatok is készülnek az osztályunkon. Rácspontokra is meg kell határoznunk az emissziót.

Köszönöm a figyelmet!

Alapítva: 1870

